

Türk Daması

Kahraman Olgacı

Edgar Allan Poe "Morg Sokağı Cinayeti" adlı kitabında satrançla damayı karşılaştırarak şöyle diyor: "Gösterişi sevmeyen dama oyununun, ustaca biraraya getirilmiş saçma zorluklarla dolu satranç oyununa kıyasla, düşünce gücünün en yüksek katlarını kullandırmak bakımından daha kesin, daha faydalı olduğunu ileri süreceğim." Ünlü yazarın damayı övmesi boşuna değil... Beceri gerektiren bir oyun olan damanın belli başlı kurallarına şöyle kısaca bir göz gezdirelim:

Dama taşları 2 ve 3. sıraya beyazlar ve 6 ve 7. sıraya siyahlar dizilerek oynanır. Oyuna beyazlar başlar. Taşlar komşu kareler boş olursa ileriye, sağa ve sola hareket edebilirler. Fakat geriye gidemezler. Bütün taşların hedefi 8. ya da 1. sıraya çıkıp DAMA demektir. Damaya çı-

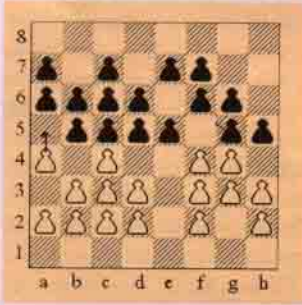
kan ve de çok güçlenen taş, L'ler çizerek hasım taşları toplayabilir. Oyuncuların oyun sırası birer hamleden ibarettir. Bir taraf hamlesini yapıp bitirince hamle sırası öbür tarafa geçer. Dama oyununda amaç karşı tarafın taşlarını bitirip, oyunu kazanmaktır. Taşların içinde en kıymetlisi DAMA'dır. Damanın hareket kabiliyeti yüksek olduğu için ortalama 5 normal taşta bedeldir. Yani damaya çıkabilmek için beş taş feda edebilirsiniz. Ya da rakibin damasını 5 taş vererek kesebilirsiniz. Eğer taşlar kesile kesile sonunda iki tarafın da birer taşı kalırsa oyun beraberlikle biter. Bu sonuca GAYYIM denir. Kalan taşların biri dama bile olsa sonuç değişmez.

Dama kitaplarında kareler 1- 64 rakamları ile belirlenmiştir. Oysa satranç notasyonunu öğrenmek daha kolaydır. Eğer dama severler

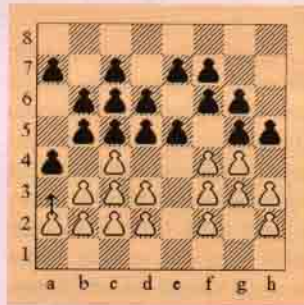
bu notasyonu uygun bulurlarsa, satranç saatlerinin de yardımı ile hemen bir dama turnuvası yapılabilir. Satranç'da olduğu gibi oynanan oyunlar yayımlanabilir.

"Karaoğlan" ya da "Bolu açmazı" adıyla bilinen büyük oyunu hem oklarla hem de önerdiğimiz notasyon sistemiyle birlikte sunuyoruz. Eleştiriyi ve önerilerinizi bekliyoruz.

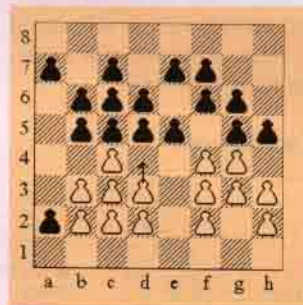
Dama tahtasına soldan sağa doğru a, b, c, d, e, f, g harflerini ve aşağıdan yukarıya doğru 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 rakamlarını yazalım. Her karenin bir harf ve rakamdan oluşan adı ve soyadını öğrenmeye çalışınız. Eğer bu sisteme alışabilirsiniz dama notasyonunu öğrendiniz demektir. İsterseniz "Karaoğlan" açmazını oklar ve yeni notasyonun yardımıyla birlikte çözme-

1.a4-a5 Beyaz, a4 karesindeki taşı, a5 karesine oynadı.
1..a6xa5 Siyah, beyazın verdiği a5 karesindeki taşı yedi. Çoğulu dam oyununda taş yemek zorundadır.

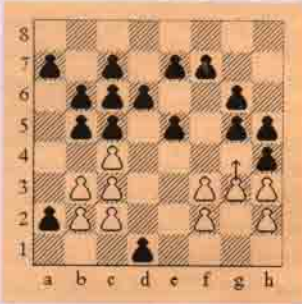
2.a2-a3 Beyaz, a2 karesindeki taşı a3 karesine sürdü.
2..a4xa3 Siyah, a3 karesindeki beyaz taşı yedi. Taş yemelerde x işaretini kullanıyoruz.

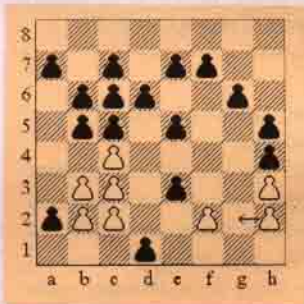
3.d3-d4 Beyaz, kombinasyonunu sürdürüyor. Bu kez iki taş vererek hasımını damaya çıkarıyor.
3..d5xd4xd2=d1D Siyah, iki taş alarak damaya çıkıyor. Notasyonda dama operasyonunu bu şekilde gösterdim.

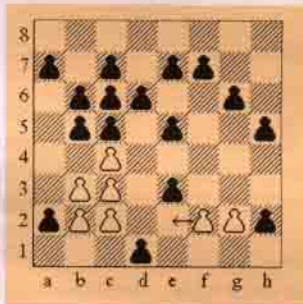
4.f4-f5 Beyaz, iki taş daha veriyor.
4..f6xf5xg4 Siyah, verilen iki taş yemek zarında.

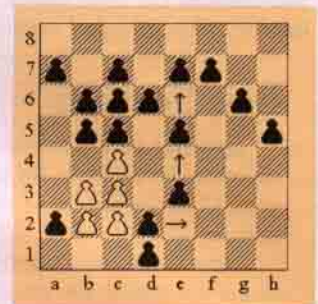
5.g3-g4 Beyazın ikram kampanyası sürüyor.
5..g5xg4xf3 Siyah, iki taş daha alıyor. Bakalım altından ne çıkacak?

6.h2-g2 Beyaz bu kez taşını yana oynatarak değişik bir şekilde taş veriyor.
6..h4xb3 Siyah, verilen taşları almaktan başka bir şey yapamıyor.

7.f2-e2 Beyaz, iki taş daha veriyor ve kombinasyonun meyvelerini toplamaya hazırlanıyor.
7..h2xg2xe2 Siyah, iki taş daha aldı.

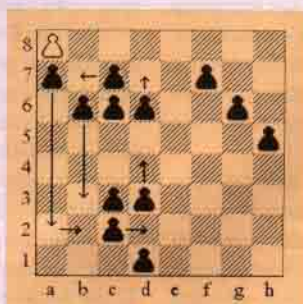
8.c2xd2xe3xe5xe7 = e8D
8..a2xb2 Siyah, taş yemek zarında.

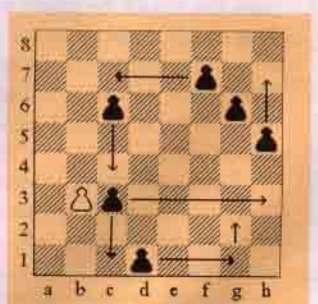
9.b3-b4 Beyaz, Siyahna son darbeyi vurmak için iki taş daha veriyor.
9..b5xb4xc3

10.e8D-a8D Beyaz, kombinasyonun son hamlesini yaparak bakılıyor.
10..c5xc4 Siyah, son taşı alarak başına galenlere hayretle bakıyor. Zira bütün taşları yemek üzere.

11. Toplamayı, iyice anlaşılması için iki diyagram verdim. Oysa notasyonda çok daha kolay izlenebilir.
11.a8Dxa7xc7xd3xd6xc7xb6xc3xb5xf7xc6xd1xg6 Gerçekten çok güzel ve çarpıcı bir açmaz!

12